ПРИРОДА – НАШ СПІЛЬНИЙ ДІМ

Синій Вир

Регіональний еколого-освітній часопис

Озеро Синевир - водно-болотне угіддя міжнародного значення (Рамсарська конвенція)

Озеро Синевир - одне із семи природних чудес України

Газету засновано 21 березня 2001 року | Жовтень, 2026 р. | № 10 (390)

WeVaRe: ДОСЛІДЖУЄМО ВОДНИЙ БАЛАНС ОЗЕРА СИНЕВИР

У Національному природному парку «Синевир» триває реалізація міжнародного проєкту WeVaRe, спрямованого на впровадження моніторингу водно-болотних угідь міжнародного значення в Карпатському регіоні.

Одним із важливих етапів досліджень є встановлення гідрологічних створів на озері Синевир. Ці спеціальні споруди дадуть змогу вимірювати об'єми води, що надходить до озера з трьох основних потічків, а також кількість води, яка витікає через потік, розташований біля підніжжя озера, приблизно за 120 метрів перед найкрутішим схилом.

Завдяки отриманим даним дослідники зможуть визначати витрати води, порівнювати її надходження та витік і розраховувати складові водного балансу озера. Це допоможе краще

зрозуміти особливості гідрологічного режиму Синевира, відстежувати зміни водного балансу та оцінювати вплив природних і кліматичних чинників на стан водойми.

Систематичні гідрологічні спостереження — важливий крок до збереження унікальних водно-болотних угідь Українських Карпат і забезпечення їхнього сталого майбутнього.

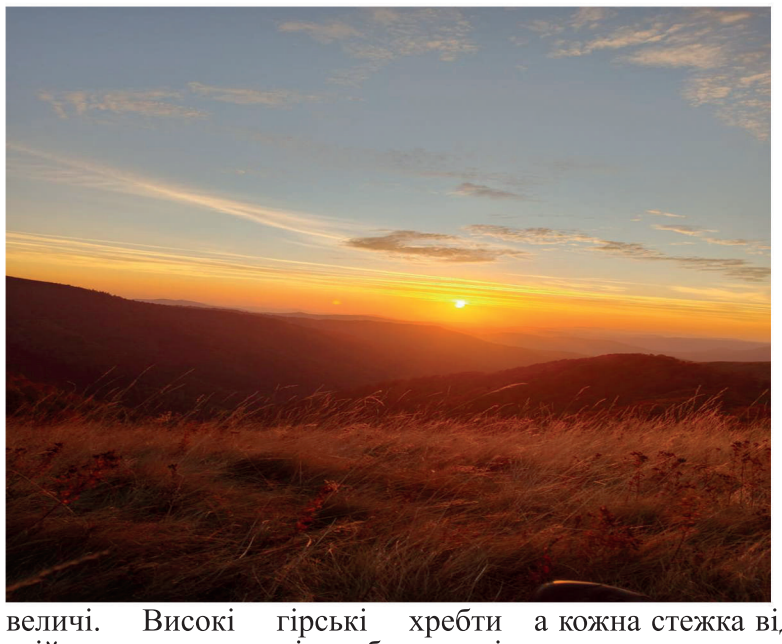
Проєкт WeVaRe «Запровадження моніторингу водно-болотних угідь міжнародного значення в Карпатському регіоні» реалізується за підтримки Програми Interreg VI-A NEXT Угорщина–Словаччина–Румунія–Україна.

Федір МАТІЧИН,
начальник відділу рекреації

ТАМ, ДЕ НЕБО ТОРКАЄТЬСЯ ГІР…

Є місця, де гори говорять мовою тиші, вітер розповідає давні історії, а кожен погляд на навколишні краєвиди дарує відчуття спокою, свободи й гармонії з природою. Саме таким є Національний природний парк «Синевир» — неповторний куточок Українських Карпат, де велич гір поєднується з багатством лісів, красою гірських долин і чистотою гірського повітря.

Тут природа постає у всій своїй

величі. Високі гірські хребти здіймаються назустріч небу, вкриті лісами схили змінюють свої барви залежно від пори року, а далекі вершини, оповиті легкою серпанковою завісою, створюють відчуття безмежного простору. Здається, ніби саме тут небо торкається гір, а час сповільнює свій біг, дозволяючи людині бодай на мить відволіктися від повсякденних турбот і відчути справжню красу навколишнього світу.

Кожен куточок Національного природного парку «Синевир» має свою неповторну атмосферу. Одні краєвиди вражають величчю гірських масивів, інші зачаровують м'якими обрисами долин, глибокими лісовими просторами та галявинами на схилах. Тут кожен гірський хребет має власний характер, кожна долина приховує особливу красу, а кожна стежка відкриває нові обрії для тих, хто прагне пізнавати природу й відчувати її близькість.

Особливого шарму цим місцям надає мінливість гірського краю. Сонячні промені, пробиваючись крізь хмари, освітлюють окремі ділянки гір, залишаючи інші в прохолодній тіні. Легкий туман повільно огортає вершини, надаючи їм загадковості, а вітер, що гуляє гірськими схилами, ніби переносить крізь простір відлуння давніх легенд. Навіть знайомі краєвиди тут щоразу відкриваються по-новому, даруючи нові враження та емоції.

Гори НПП «Синевир» прекрасні в будь-яку пору року. Навесні вони пробуджуються від зимового сну, наповнюючись свіжістю та першими барвами. Влітку лісові масиви розкривають усю глибину своєї зелені, а гірські простори приваблюють прохолодою та можливістю відпочити серед природи. Восени гірські краєвиди перетворюються на справжню палітру барв, де поєднуються золотисті, багряні, мідні й темно-зелені відтінки. Взимку ж засніжені вершини та схили набувають особливої величності, а навколишній світ огортає спокійна тиша.

Та краса цих гір — це не лише мальовничі панорами. Це також унікальні природні комплекси, вікові ліси, багатство рослинного і

тваринного світу, чисті гірські потоки та особливий дух місцевих жителів, який відчуває кожен, хто бодай раз побував у цих місцях. Саме тому збереження природної спадщини є одним із найважливіших завдань працівників парку. Адже кожен ліс, кожна гірська вершина, кожна долина та кожна природна пам'ятка є невід'ємною частиною багатства нацпарку.

Марина ПЕЧКАН,
фахівчиня відділу ЕОР

ОРЛАН – БІЛОХВІСТ ПОВЕРНУВСЯ У ДИКУ ПРИРОДУ

У Національному природному парку «Синевир» відбулася цікава подія — після двох місяців перебування в Реабілітаційному центрі диких тварин «Квасовець» на волю випустили молодого орлана-білохвоста. Дворічний птах успішно пройшов період відновлення та знову отримав можливість жити у природному середовищі.

Історія порятунку цього величного представника пернатих хижаків розпочалася на березі річки Тересва в Нересницькому лісництві Брустурянського надлісництва (Тячівщина). Саме звідти знесиленого після перельоту орлана доставили до реабілітаційного центру, де йому забезпечили належні умови для відновлення сил і проходження реабілітації.

Упродовж двох місяців орлан перебував під наглядом спеціалістів центру. За цей час він відновився після виснаження, зміцнів і продемонстрував добрий фізичний стан. Важливо, що сьогодні птах почувається дуже добре, а його природні інстинкти та прагнення до вільного польоту свідчать про готовність повернутися до життя в дикій природі.

У відповідальний момент випуску орлана-білохвоста на волю були присутні директор НПП «Синевир» Микола Дербак, начальник Реабілітаційного центру диких тварин «Квасовець» Євген Дербак, інспектор 1-ї категорії (орнітолог) Василь Макар, начальник наукового відділу Юрій Тюх та заступник начальника наукового відділу Юрій Хланта. Завдяки спільним зусиллям фахівців птах отримав шанс продовжити своє життя у природному середовищі.

Після відкриття можливості для вільного польоту орлан продемонстрував природну схильність до перельоту. Його поведінка свідчить про прагнення повернутися до звичного для нього природного ареалу. Попереду — шлях, на якому важливу роль відіграватимуть природні інстинкти, витривалість і здатність пристосовуватися до умов дикої природи.

Орлан-білохвіст — один із найбільших хижих птахів Європи, важливий представник природних екосистем. Збереження цього виду та допомога окремим особинам, які через різні обставини потребують підтримки людини, є вагомою складовою охорони біорізноманіття.

Про прибуття орлана-білохвоста до Реабілітаційного центру «Квасовець» ми вже розповідали на офіційній сторінці НПП «Синевир» у Facebook. Сьогодні ж раді поділитися продовженням цієї історії — історії, яка завершилася поверненням врятованого птаха до його природного середовища.

Цей випадок вкотре доводить, наскільки важливими є своєчасна допомога, професійний догляд і співпраця між фахівцями лісового господарства та природоохоронних установ.

Врятувати, відновити й повернути у природу — саме такою є місія Реабілітаційного центру диких тварин «Квасовець» НПП «Синевир». І кожен успішний випадок повернення дикої тварини на волю — це ще один крок до збереження унікального природного багатства Українських Карпат.

Марина ПЕЧКАН,
фахівчиня відділу ЕОР

У НПП «СИНЕВИР» ПОСИЛЮЮТЬ ОХОРОНУ ВОДОЙМ У ПЕРІОД НЕРЕСТУ ФОРЕЛІ

З настанням осені у водоймах Карпатського регіону настав період нересту струмкової форелі — цінного аборигенного виду риб, який є невід'ємною складовою природних екосистем гірських річок і потоків.

З метою збереження водних біоресурсів, забезпечення належних умов для природного відтворення риби та охорони її середовища існування на території Національного природного парку «Синевир» передбачено посилення природоохоронних заходів у період нересту.

Відповідно до встановлених обмежень, дирекцією НПП «Синевир» видано наказ №163 від 07 жовтня 2026 року « Про встановлення осінньо-зимової заборони на вилов риби і інших водних ресурсів, охорони середовищ їх існування та нересту форелі струмкової у водоймах НПП «Синевир», в якому йдеться про те, що з 10 жовтня 2026 року до 1 березня 2027 року забороняється вилов струмкової форелі у водоймах НПП «Синевир». Ці заходи спрямовані на збереження популяції виду та забезпечення його успішного розмноження.

Упродовж нерестового періоду працівники служби державної охорони природно-заповідного фонду НПП «Синевир» приділятимуть особливу увагу охороні річок, потічків та інших водних об'єктів, проводитимуть патрулювання й роз'яснювальну роботу серед місцевих жителів і відвідувачів парку.

Важливо пам'ятати, що для успішного нересту форелі необхідні чиста, прохолодна, насичена киснем вода та належний стан природного середовища. Забруднення водойм, порушення русел річок і незаконний вилов риби негативно впливають на природне відтворення водних біоресурсів.

За незаконний вилов струмкової форелі передбачена відповідальність згідно з чинним законодавством України, зокрема відшкодування завданих рибному господарству збитків.

Адміністрація НПП «Синевир» закликає жителів громад, рибалок і гостей краю дотримуватися природоохоронних вимог, не порушувати встановлених обмежень та відповідально ставитися до водних багатств гірського краю.

Світлана ГРЕЧИН,
фахівчиня відділу ЕОР

ЯК НПП «СИНЕВИР» ФОРМУЄ ЕКОЛОГІЧНУ СВІДОМІСТЬ МОЛОДІ: ВІД ПЕРШИХ ЗНАНЬ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ПРИРОДИ

Екологічна освіта — це не лише розповіді про природу, а й можливість відчути її красу, зрозуміти її цінність та усвідомити власну відповідальність за її збереження. Саме на цьому принципі ґрунтується еколого-освітня діяльність Національного природного парку «Синевир», який щодня відкриває дітям і молоді дивовижний світ Карпат та допомагає формувати покоління свідомих захисників довкілля.

Щороку працівники природоохоронної сфери відзначають День екологічної освіти — свято, яке нагадує про важливість поширення природоохоронних знань, виховання екологічної культури та формування відповідального ставлення суспільства до навколишнього середовища.

Для Національного природного парку «Синевир» екологічна освіта — це значно більше, ніж окремі тематичні заходи чи календарні дати. Це важлива складова щоденної роботи, спрямованої на збереження унікальної природної спадщини гірського краю. Адже неможливо повною мірою захистити ліси, гірські озера, болота, рідкісні рослини й диких тварин без розуміння їхньої цінності людьми.

Особливе місце в цій роботі посідає молодь. Саме в дитинстві закладаються основи світогляду, формуються звички та визначаються цінності, які згодом впливають на поведінку людини. Дитина, яка знає, чому не можна засмічувати ліс, навіщо сортувати відходи, як поводитися під час зустрічі з дикою твариною та чому необхідно берегти джерела й потоки, поступово вчиться бути відповідальною не лише за себе, а й за світ довкола.

Тому фахівці НПП «Синевир» прагнуть не просто передавати школярам знання, а зацікавлювати їх, залучати до досліджень, спонукати ставити запитання та самостійно знаходити відповіді. Адже найкращий результат екологічного просвітництва — це не лише дитина, яка знає назви рослин і тварин, а й людина, яка розуміє, чому природа потребує її турботи.

Упродовж року фахівці еколого-освітнього відділу НПП «Синевир» проводять численні пізнавальні заняття в закладах освіти Тереблянської долини, охоплюючи учнів Синевирської, Колочавської та Драгівської громад.

Особливу увагу приділяють молодшим школярам, для яких знайомство з довкіллям часто стає початком великої та захопливої подорожі у світ природи. Водночас до природоохоронних заходів залучають учнів різного віку, адже екологічні знання потрібні кожному — незалежно від того, чи пов'язуватиме людина своє майбутнє з природничими науками.

Замість звичного формату уроку працівники парку пропонують дітям інтерактивні заняття, тематичні ігри, практичні завдання, командні конкурси та обговорення життєвих ситуацій. Такий підхід допомагає зробити навчання доступним, емоційним і зрозумілим.

Серед тем, які викликають зацікавлення школярів, — «Екомандрівка: сортуємо без помилок», «Дерева — наші зелені друзі», «Хто живе в лісовій домівці?», «Друге життя диких тварин: історії порятунку» та інші. Під час занять діти дізнаються, як правильно поводитися з побутовими відходами, чому дерева мають важливе значення для життя людей і тварин, які мешканці населяють карпатські ліси та як діяльність людини впливає на природні екосистеми.

Не менш важливою частиною таких зустрічей є обговорення простих, але актуальних запитань: чому не варто залишати сміття після відпочинку на природі? Як можна зменшити використання пластику? Чому не можна забирати з лісу диких тварин? Як допомогти природі, не завдаючи їй ненавмисної шкоди?

У процесі спілкування школярі вчаться аргументувати власну думку, працювати в команді, аналізувати ситуації та пропонувати рішення. А найголовніше — починають розуміти, що охорона довкілля не обмежується діяльністю природоохоронних установ. Вона починається з повсякденних рішень кожної людини.

Жодна книжка чи презентація не здатна повністю замінити безпосереднє знайомство з природою. Запах карпатського лісу, шум гірського потоку, спів птахів, різноманіття рослин і велич гір створюють особливу атмосферу, у якій екологічні знання набувають нового змісту.

Саме тому важливим напрямом еколого-освітньої діяльності НПП «Синевир» є проведення екскурсій, пізнавальних мандрівок та практичних занять на природі.

Під час таких заходів діти мають змогу побачити, як функціонує лісова екосистема, дізнатися про взаємозв'язки між її мешканцями, ознайомитися з рослинним і тваринним світом парку та зрозуміти, чому навіть невеликі зміни в природі можуть мати значні наслідки.

Екологічні стежки стають для школярів своєрідними природними лабораторіями. Тут можна не лише почути розповідь фахівця, а й навчитися спостерігати, порівнювати, помічати цікаві деталі та робити власні висновки.

Особливе враження на юних відвідувачів справляє знайомство з озером Синевир — однією з

найвідоміших природних перлин Українських Карпат. Його мальовничі краєвиди допомагають усвідомити, наскільки цінною є природна спадщина нашого краю та чому її збереження потребує спільних зусиль.

Під час відвідування Візит-центру НПП «Синевир» учасники заходів отримують додаткову інформацію про природні особливості території парку, його біорізноманіття, природоохоронну діяльність і правила відповідального перебування на заповідних територіях, а також знайомляться із історією життя наших предків.

Такі зустрічі залишають по собі не лише яскраві враження, а й знання, які допомагають молоді краще зрозуміти довкілля та своє місце в ньому.

Особливе місце в екологічному просвітництві посідає знайомство з діяльністю центрів реабілітації диких тварин, що функціонують у Національного природного парку «Синевир».

Для багатьох дітей відвідування Реабілітаційного центру бурих ведмедів стає однією з найбільш пам'ятних подій. Тут вони дізнаються про особливості життя цих великих карпатських хижаків, їхню поведінку, природні потреби та причини, через які окремі тварини потребують допомоги людини.

Під час екскурсій фахівці пояснюють, чому диким тваринам необхідні належні умови утримання, спокій і простір, наближений до природного середовища, а також чому люди не повинні намагатися перетворювати диких звірів на домашніх улюбленців.

Не менш пізнавальним є знайомство з Центром реабілітації диких тварин «Квасовець». Його діяльність дає змогу розповісти відвідувачам про допомогу тваринам, які опинилися в складних обставинах, та важливість професійного догляду за ними.

Окрему увагу привертає робота з хижими птахами. Знайомство з представниками пернатого світу допомагає дітям краще зрозуміти роль птахів у природних екосистемах, значення їх охорони та небезпеки, які можуть виникати внаслідок діяльності людини.

Особливо емоційними є розповіді про тварин, яких вдалося врятувати, вилікувати й повернути до природного середовища. Такі історії демонструють, що природоохоронна діяльність — це не лише правила, наукові дослідження чи охорона територій. Це також щоденна відповідальність, професіоналізм і небайдужість до кожного живого створіння.

продовження на стор. 4

«Синій Вир»

Еколого-освітній часопис
Засновник і видавець громадське об'єднання «Товариство «Синій Вир».
Свідоцтво про державну реєстрацію Серії ЗТ №214
РЕДАКТОР
МИКОЛА ДЕРБАК
Комп'ютерна верстка та дизайн
Марина Печкан, та
Світлана Гречин
Газету набрано і зверстано у видавничому центрі НПП «Синевир»

Адреса:
с. Синевир, 1626, Хустський р-н.,
Закарпатська обл., 90041
e-mail: npp-synevyr@ukr.net
www.npp-synevyr.net.ua
За точність наведених фактів відповідальність несуть автори матеріалів.
Листування з читачами – тільки на сторінках газети.

Номер віддруковано в НПП «Синевир»

ВІТАЄМО З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ!

Бугину Василя Васильовича, інспектора І к. Чорноріцького ПНДВ;

Бабічина Василя Васильовича, сторожа;

Барну Івана Юрійовича, інспектора І к. Квасовецького ПНДВ;

Гаштура Івана Андрійовича, інспектора І к. Синевирського ПНДВ;

Кут Наталію Іванівну, провідного бухгалтера;

Рябича Мирослава Федоровича, тракториста ВВПР;

Руснака Івана Івановича, інспектора І к. Остріцького ПНДВ;

Субота Ольгу Юріївну, підсобну працівницю;

Стець Руслану Василівну, медичну працівницю;

Полажинця Михайла Васильовича, сторожа;

Чупа Івана Васильовича, майстра з охорони природи Син.Полянського ПНДВ;

Чабруна Василя Івановича, токара;

Мацола Хрестину Юріївну, фахівчиню з рекреаційного обслуговування Колочавського ПНДВ;

Шоля Людмилу Юріївну, робітницю ліс. гос. робіт;

Шандора Василя Васильовича, майстра з охорони природи Квасовецького ПНДВ.

З ЮВІЛЕЄМ!

З 45-річним ювілеєм вітаємо **Нанинець Марію Василівну,** наукову співробітницю.

З цієї нагоди бажаємо міцного здоров'я, приємних подій, душевного спокою і радісних днів життя.

***

60 - річний ювілей святкує **Тільняк Михайло Федорович**, машиніст-ескаваторщик ВТО.

Бажаємо, щоб наступні роки були сповнені лише добром і радістю, благополуччям і достатком.

З повагою і щирими побажаннями колектив НПП «Синевир»

початок на стор. 3

Водночас працівники парку наголошують, що допомога дикій тварині має бути правильною та безпечною. У разі виявлення пораненої або ослабленої тварини не слід самостійно наближатися до неї чи намагатися її годувати. Найкраще рішення — повідомити відповідних фахівців.

Так формується важливе розуміння: любов до природи полягає не в бажанні втрутитися в кожну ситуацію, а в умінні діяти відповідально та не завдавати шкоди.

Особливо важливим аспектом навчання є сучасна екологічна освіта, що потребує творчих підходів, які відповідають інтересам дітей і молоді. Саме тому в роботі фахівців НПП «Синевир» важливе місце посідають інтерактивні методи навчання.

Під час занять про лісові екосистеми школярі дізнаються, що ліс — це не просто сукупність дерев, а складна система, у якій кожен компонент має своє значення. Рослини, гриби, комахи, птахи та ссавці взаємодіють між собою, підтримуючи природну рівновагу.

Такі заняття розвивають не лише екологічні знання, а й критичне мислення, спостережливість, комунікативні навички та здатність ухвалювати обґрунтовані рішення.

Важливо й те, що діти не залишаються пасивними слухачами. Вони стають активними учасниками навчального процесу, а іноді й ініціаторами власних природоохоронних ідей. Саме така участь допомагає перетворити теоретичні знання на реальні повсякденні звички. Утім, варто наголосити на тому, що ефективна екологічна освіта неможлива без співпраці природоохоронців, педагогів, науковців, громадських організацій та місцевих громад.

НПП «Синевир» підтримує тісні зв'язки із закладами загальної середньої освіти регіону, зокрема з Негровецьким, Синевирсько-Полянським і Синевирським ліцеями, Колочавськими, закладом загальної середньої освіти та Горбівською, Мерешорською гімназією.

Співпраця передбачає проведення тематичних зустрічей, екологічних уроків, пізнавальних екскурсій, практичних занять і спільних природо-охоронних ініціатив. Завдяки цьому екологічна тематика виходить за межі окремого уроку та стає частиною повсякденного освітнього процесу.

Важливим напрямом є залучення учнів до діяльності юних природоохоронців, формування інтересу до дослідження навколишнього середовища та виховання поваги до природної спадщини рідного краю.

Парк також співпрацює з іншими установами природно-заповідного фонду України, серед яких природний заповідник «Горгани», національні природні парки «Сколівські Бескиди», «Верховинський», «Гуцульщина», «Черемоський» та Ужанський НПП.

Обмін досвідом між природоохоронними установами сприяє поширенню ефективних методів екологічного просвітництва, розвитку спільних ініціатив і зміцненню професійних зв'язків.

Важливу роль відіграє співпраця з громадськими організаціями та міжнародними партнерами, зокрема Франкфуртським зоологічним товариством, яке підтримує природоохоронні й просвітницькі ініціативи в регіоні.

Таке партнерство демонструє: збереження природи є спільним завданням, яке потребує об'єднання знань, досвіду, ресурсів і зусиль багатьох людей.

НПП «Синевир» є важливою практичною базою для студентів закладів вищої освіти України. Серед партнерів парку — Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, Ужгородський національний університет, Національний педагогічний університет імені Михайла Драгоманова, Львівський національний університет імені Івана Франка та інші заклади.

Під час навчальних практик студенти мають можливість ознайомитися з особливостями функціонування природоохоронної установи, побачити роботу фахівців у польових умовах, дізнатися про моніторинг стану природних комплексів і методи охорони рідкісних видів.

Для майбутніх біологів, екологів, географів, лісівників, педагогів і фахівців туристичної сфери це можливість поєднати теоретичні знання з практичним досвідом.

Безпосереднє знайомство з природними комплексами парку допомагає краще зрозуміти взаємозв'язки в екосистемах, значення наукових спостережень роль природоохоронних територій у збереженні природної спадщини. Водночас така співпраця сприяє професійному становленню молоді та заохочує студентів долучатися до досліджень і природоохоронної діяльності.

Проте справжня цінність екологічних акцій полягає не тільки в результатах конкретного заходу. Важливо, щоб їхні ідеї продовжували жити в повсякденному житті. Хотілося б щоб діти не залишали сміття після прогулянок, дорослі відповідально поводилися з відходами, а відвідувачі природоохоронних територій поважали встановлені правила.

Фахівці парку також беруть участь у конференціях, тренінгах і заходах, присвячених удосконаленню комунікаційних навичок та розвитку сучасних підходів до екологічного просвітництва.

Постійне професійне навчання дає змогу впроваджувати нові методики, вдосконалювати роботу з різними аудиторіями та шукати ефективні способи зацікавлення молоді природоохоронною тематикою.

НПП «Синевир» — це не лише мальовничі гірські краєвиди, вікові ліси, озера, болота та різноманіття тваринного світу. Це унікальний природний простір, збереження якого потребує постійної уваги, професійної роботи та підтримки суспільства.

Еколого-освітня діяльність допомагає налагоджувати зв'язок між людиною і природою, пояснювати важливість природоохоронних заходів та формувати розуміння того, що природні багатства не є невичерпними.

Кожен екологічний урок, кожна екскурсія, кожна зустріч зі школярами та кожна цікава публікація — це внесок у формування відповідального ставлення до навколишнього середовища.

Працівники НПП «Синевир» і надалі працюватимуть над тим, щоб екологічні знання були доступними, природоохоронні ідеї знаходили відгук у серцях людей, а молодь відчувала себе не стороннім спостерігачем, а активним учасником збереження довкілля.

Бережімо природу разом — знаннями, відповідальними вчинками та щирою любов'ю до рідного краю!

Микола КУРУЦ,
начальник відділу ЕОР